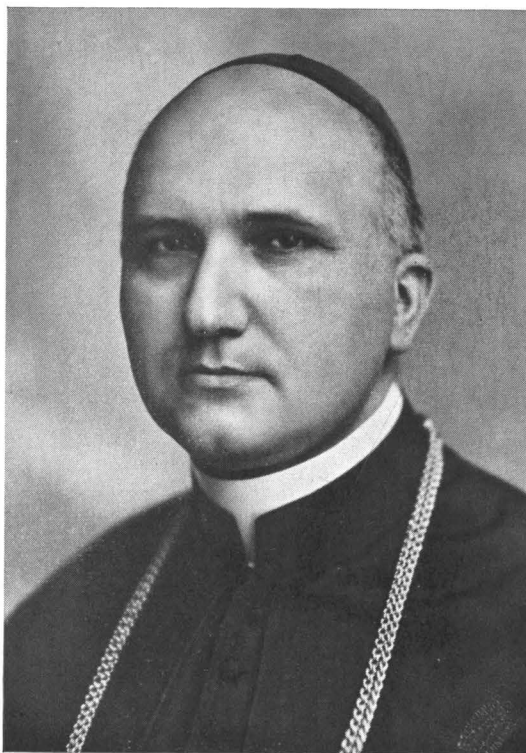

ENTRA= LISTA

Dr. Tóth Tivamér
veszprémi püspök

Dr. Jóth Jihamér

veszprémi püspök,

a Központi Papnövelde volt növendéke,

prefektusa és rektora,

a Magyar Egyházügyirodalmi Iskola

hajdani elnöke,

a „Centralista alapítója”

emlékére,

mélységes gyászuk jeléül

fiúi kegyelettel

a központista kispapok.

CENTRALISTA

THVS ARDENS IN IGNE!

A tömjént elégeti a tűz, de illatos füstje áldozatul száll az eget felé. Akit az Úr kegye arra méltat, hogy az élet tűzén tömjénáldozat legyen, az alázkodó, de készsleges lélekkel várja az egekbe hivatás szent kegyelmét.

Tóth Tihamér áldozatos készsseggel és szolgálni akaró lelkülettel vállalta ezt a szent élethivatást. Már fiatal pap korában az ifjúságnak szentelte életének javát, majd a táborig szolgálatban a sebesültek szamaritánusa lett, később irodalmi működésével az evangéliumi gondolatok terjesztőjévé vált, közben a szónak lángoló erejével izzította a krisztusi lelkeket... Itthon, a mi szemináriumunkban pedig atyai lélekkel építette a „nagy család” házáat és gondozta a lélekcsalád tagjainak kiválasztott, elhivatott lelkét...

A sok és látszólag eltérő munka azonban egyetlenegy hivatásteljesítésbe futott össze: Thus ardens in igne... Szinte belekiváncszott ez az életmondat a veszprémi püspöki címerbe, hogy örök időkig hirdesse: az Úr elhivatottjai égő áldozatait legyenek égi Atyánknak.

Tóth Tihamér, a megboldogult rektorunk, ezt hagyta nekünk lélekörökségül. Hűek csak akkor leszünk hozzá, ha áldozatosan követjük és betartjuk lélek-végrendeletét!

Szeretett bennünket; talán mindenkinél jobban szerette kispapjait... Szellemi végrendeletének maradjunk hűséges teljesítői...

Mikor tollal búcsúzom tőle, akkor vettem valóságos végrendeletét... Könnyezve olvastam kispapjairól szóló intézkedéseit... Átnyújtottam a véletlenül nálam lévő mérnökstanárnak... Zokogva azt suttogta: Ez Tóth Tihamér... Mi hozzátehetjük: Thus ardens in igne!

Marcell atya

„VÉGRENDELETEM

Az Atyának és Fiúnak és Szentlélek Istennek nevében. Halálom esetére a következőképen rendelkezem visszamaradt vagyonommal:

1. Kérem a Pázmány-egyetem hittudományi karának akkori dékánját, hogy szegény lelkemért lehetőleg a tanári kar tagjai és a Központi Papnevelde előljárói által 1000 (egyezer) szentmisét mondasson el, és hagyatékomból a szentmisék stipendiumául az akkor szokásos csendes misék díjának 50 %-ával magasabb stipendiumot fizessen ki ezekért a gyászmisékért.

2. Kérem a Katolikus Hittanárak és Hitoktatók Országos Egyesületének akkori elnökségét, hogy „A tiszta férfiúság” c. könyvem legutolsó kiadásából 10,000 (tízezer) példányban új kiadást nyomasson az „Élet” nyomdánál, és valamennyi példányt ingyen osztassa szét az ország katolikus hittanárai által a középiskolák felsőosztályos diákjai közt. Minden nyomdaköltség, minden szállítási költség készpénzhagyatékomból fedezendő. Ugyancsak 10,000 példányban kinyomandó és szétosztandó a „Krisztus és az ifjú” c. könyvem is...

5. Könyvtáramat a Központi Papnevelde „Magyar Egyházirodalmi Iskolájának” hagyom a könyvszekrényekkel együtt. Ugyancsak az Iskolának hagyom könyveim további kiadásának jogát is.

6. A még fennmaradó készpénz teljes összegét kérem négy részre osztani. Az elsőt a zuglimereti „Manréza” lelkigyakorlatosház igazgatójának rendelem átadni azzal a rendelkezéssel, hogy abból szegénysorsú középiskolások és egyetemisták manrézai lelkigyakorlatainak költségei fedeztessenek.

A második részt a szülővárosomban, Szolnokon letelepülendő, nőneveléssel foglalkozó apácarend szolnoki berendezkedésére kell fordítani. (Kezelje az összeget addig is a váci püspökség.)

A harmadik és negyedik rész a budapesti Központi Papnevelde, illetve az egeri Papnevelő Intézet rektorainak adandó át azzal a céllal, hogy abból szegénysorsú kispapok neveltetése mozdíttassék elő.

Kelt Budapesten, 1934 január 1-én.

Dr. Tóth Tihamér s. k.
egyetemi tanár, a Központi Papnevelde rektora.“

AZ IDEÁLIS REKTOR

A „nagy püspök” címet nem volt ideje kiérdemelni, de annál inkább megilleti őt, többek között, az „ideális rektor” elnevezés.

1931 őszén, egyik csütörtöki napon a Sváb-hegyre, a Normafához rándult ki a kispapok lelkes gárdája. Aznap reggel közölte a Nemzeti Ujság, hogy az Ernszt kegyelmes lemondásával megüresedett rektori állásra Serédi Jusztinián hercegprímás dr. Tóth Tihamér egyetemi hitszónokot nevezte ki. A hegymászásban az egész úton az újonnan kinevezett rektorral beszélgettek a kispapok. Senki sem sejtette azonban közülük, hogy az újonnan kinevezett rektor kiránduló kispapjait a hegy oldalán fogja meglepni és köszönteni. A déli harangszóra elmondott Úrangyala közben tűnt fel a fák között lassan, méltóság-teljesen feljűk haladó magas alakja. A kispapok lelkes üdvözlésére teljes közvetlenséggel állt fiai körébe és két szót mondott nekik, amely szállóigévé vált a Központi Szemináriumban: „Az ideális kispap”. Könyvet nem írt róla, de hét évi rektorsága alatt több mint száz ifjú lelkében alakította ki azt.

Az ideális kispap neveléséhez ideális rektor kellett, s ez volt Tóth Tihamér. Alighogy átvette a Központi Papnevelde kormányzását, magasra húzta a zsinórmértéket. A kispapoknak hatalmas küzdelmébe került, hogy a megkívánt zsinórmértéket elérjék, hogy a megjelölt magaslatra fölemelkedjenek. De a fölfelé emelkedésükben mindig maguk előtt s maguk fölött látták rektorukat, aki minden tekintetben ideális ember volt számukra.

Bertram bíbornok „Die Charismen priesterlicher Gesinnung” c. klasszikus, szép munkájában azt írja, hogy a mult század egyik legkiválóbb apologetájának, Hettingernek kedvenc szavajárása volt: „*Heiligkeit besteht in Ordnung*” — az életszentség a rendben van. Már csak ezen az alapon is szentté lehetne Tóth Tihamért avatni, mert nála rendesebb, rendszeretőbb embert korunk alig ismert. Napirendje teljes, határozott volt. Ahhoz a leghűségesebben ragaszkodott. Őt órákor kelt. Egy teljes órát szentelt a reggeli elmélkedésnek. Félhétkor misézett az általa annyira szeretett Szent Pál remete oltáránál. 8—12-ig az egyetemen tanított, dolgozott, fogadott, egyetemi ifjaknak tanácsokat, irányítást nyújtott. Délután 3—7-ig a kispapok nevelésének szolgálatában állott. Este 9-kor pihenőre tért. Nemcsak napirendjének megtartásában volt kérlelhetetlenül következetes és szigorú, de minden dolgában módfelett rendszerető, tiszta. Minden legkisebb irat, könyv a maga helyén. Bármit kért tőle az ember, egy pillanat alatt kezébe adta. Soha nem keresgélt, soha a legkisebb bizonytalanság sem mutatkozott nála. Határozott elveiben, határozott, következetes azok keresztülvitelében. Ezért nevelni, intézetet vezetni nagyszerűen tudott. Talán még sohasem tapasztalt Intézetünk vezetésben ilyen határozottságot, következeteséget, biztos irányt. A kispapok rögtön megérezték a biztos kéz irányítását, s azért minden ellenállás nélkül igyekeztek a megjelölt úton előrehaladni. Rektorsága alatt a Központi Papneveldeben mintaszerű rend és fegyelem honolt. A szép keretben a szellemi és lelki élet is egyre szebben virult. Mikor szinte emberfeletti erőfeszítéssel megteremtette ennek a szépen fejlődő szemináriumi életnek külső keretét, a modernül átalakított új szemináriumot, amelynek papok és világiak csodá-

jára jártak, akkor maguk a növendékek lelkéből támadt a gondolat és szó, hogy a megszentelt cellákban, a szentek képeivel és szobraival oly gazdagon ékesített szemináriumba csak szent kispapok illenek, ide már csak szent kispapok kelljenek. Most már a jelszó nem az ideális kispap, hanem szent kispap lett. Az élő példakép újból a Rektor személye volt, akiben a kispapok soha nem csalódtak, akinek példás papi élete nyitott könyv volt előttük, aki atyai szigorral, de áldozatos szeretettel vezette őket Krisztushoz. Fájt neki, ha növendékeinek legkisebb hibája tudomására jutott, de módfelett tudott örülni, ha a jóban, erényes életben való előhaladásukat szemlélte. Tökéleteseknek szerette őket látni. A végzett növendékek albumába előszeretettel írta be jelszavát: „In omnibus operibus praecllens esto!” S ez nem egyszerű idézet volt részéről, hanem egyéni életével megpecsételt jelmondat, fáklya, útmutatás az életre. Minden dolgában: imájában, szentmiséjében, tanításában, szentbeszédeiben, írásában, lelki vezetésében, kormányzói működésében... egészen kiváló volt.

Nem hiányzott életében a szenteket jellemző kemény, szigorú aszkézis sem. Csak nem a szigorú bűjtben és önsanyargatásban, hanem ami annál is nehezebb: *a hűséges köteleltségteljesítésben, a szentbeszédekre való páratlan, gondos, írásztó előkészületben*, a nevelői, lelkipásztori, lelkeket megszentelő, Krisztushoz vezető apostoli munkában nyilvánult meg, amely végül is az élet teljes feláldozásáig emelkedett. Egy másik évben azt írta búcsúzó fiainak emlékkönyvébe: „Ignis nunquam dicit: sufficit.” Nem is ismert nála a buzgóság határt.

Buzgósága kiterjedt a végzett s az Úr szöllőjében munkálkodó volt centralista növendékekre is. Az ideális rektor lelkületével akarta bennük megőrizni, ápolni, növelni azt a szellemet, amit a Központi Papnöveldeben magukba szíváltak. Ezért adta kezükbe útravalóul a centralista fészületet a felírással: „Imádkoznak érted a Központi Papnöveldeben.” Ezért hívta életre a Centralista lapot, amelynek ő akart főszerkesztője lenni. Ezért szervezte meg több éven keresztül a centralista találkozózt s ami talán mindennél jobban szolgálja a volt növendékeknek az Alma Materhez és egymáshoz való kapcsolatát: a Centralista Imaszövetséget.

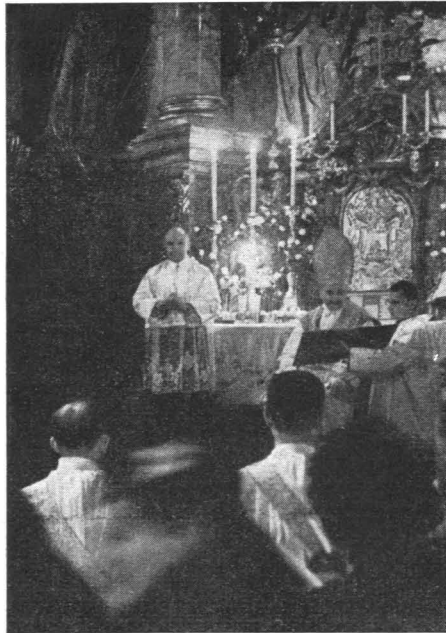
Az újonnan átalakult Központi Papnöveldeben nem kell a nagy rektor képét, szobrát elhelyezni. Itt minden kő századokon keresztül róla fog a növendékeknek beszélni s ami a fontos, sikerült neki a kövek, falak, cellák közé olyan szellemet lehelni, az új szemináriumot olyan szellemmel telíteni, amelyet drága örökségként kell az utókornak őrizni, ápolni. A megboldogult XI. Pius pápa halála előtt két héttel, hatodéves újmiséseink audienciáján hangsúlyozottan kiemelte a budapesti Központi Szeminárium nevelésének nagy jelentőségét az egész magyar katolikus egyház hitéletére. Amíg a Szemináriumunk falai között Tóth Tihamérok nevelődnek, amíg e megszentelt házban Tóth Tihamér rektor szelleme, lelke honol, addig mindig meg fogunk felelni a Szentatya éles szeme által meglátott s annyi atyai szeretettel hangsúlyozott és pápai áldásával kísért isteni elhivatottságunknak.

A tömjén az isteni szeretet tüzében gyorsan elégett, de a templom, amely jó illatát fölfogta, megérezte, éveken át élvezte, a mi Szemináriumunk volt. Vajha ez a jó illat e megszentelt falak közül soha el ne távozna, mindig érezhetően velünk maradhatna s minket Isten tökéletes szolgálatára serkentene.

„ . . . És vakító fényözönben állok . . . ”

(Egy nagy lélek sejtései a nagy percről. De aki e szavakat mondta, már nem sejt, hanem lát.)

„ . . . Hogy milyen is lesz ez a mi halálunk? — bizony, ezt nem tudja elmondani senki sem. De én úgy képzelem, hogy egyszer csak elsötétedik velem a szoba, ahol a betegágyon fekszem . . . hiába ég a villanylámpa, már nem látom . . . ég mellettem a haldoklók gyertyája, már nem látom . . . már tapogatódzva megyek egy vaksötét folyosón . . . , de az egész nem tart sokáig, és egyszerre föltáruul a folyosó végén egy ajtó és vakító fényözönben állok a túlvilágban. Az orvos még alig mondta ki, hogy „meghalt“, a lelkem már ott áll az örök világosság fényében. Láttatok már a kis gyermek tágranyílt szeméit, amikor édesanyja karácsonyeste először viszi be a gyertyafényes szobába, ahová már „megjött a Jézuska“? Nos, így fogunk állni mi is, mikor messzi zarándokutunkból megtérünk haza, a „siralomvölgyéből“ oda, ahová nem „megjött“, ahol egyenesen „otthon van a Jézuska“ . . .

Egy kép az életéből: első és utolsó papszentelése az Egyetemi-templomban. „Accipite Spiritum Sanctum . . .” Ez volt az ő élete: Szentlélek-közlés, kegyelem-leesedés. Accipite . . . vegyétek . . . ! És mi halokan feleljük: Vettük és megőrizzük!

AZ ATYA ELMENT

Ne féljen senki, hogy ebben a néhány sorban koporsóról lesz szó!
Olyan ez csak: mint a szemfedő a koporsón: szürke, selymes, betakaró.
Olyan, mint a falevél: betakarja a földet.
Mint az emberélet: halálról beszél, de életre gondol!

Hét tavasz, hét nyár

Elment tőlünk a Rektor... Hét évig volt prefektus és hét évig rektor. Utolsó napja a táviratok között telt el. Két íródeák is címezte az üdvözlésre a válaszokat; naponta százat. Nem jókedvvel tették. Mert Tóth Tihamér neve nálunk nemcsak kőre, ablakra, szoborra van vésvé, hanem a szívekbe is.

— Látja, — mondotta — most kell elmennem, amikor minden elkészült maguknak. Itt a szép kápolna!...

— Nem fog kárbaveszni, Kegyelmes Uram! — A „kegyelmes” szónál mindkét részről mosoly következett. Szokatlan volt még! — Meg aztán meg lehet ajándékozni a veszprémi kispapokat is...

— Majd meglátjuk — felelte. — Tudja, nehéz ám itt hagyni mindent: a Prohászka-szobát, a templomot, a szószéket, a kispapokat... — A hangja mintha itt megrezdült volna. A kispap szónál két szempár találkozott.

— Nehéz? — nyílt rá szótlantul, kutatva az íródeák szeme. Pedig ez a kétszáz levél itt a kezemben mind azzal vádolja, hogy elengedni őt még sokkal nehezebb...!

— Dehát ez a dolgok rendje: „Olim alumnus, dein rector et episcopus”... És most?... Olyan különös érzés leírni ezt az egy szót, hogy — halott.

Alltunk a sír körül, kispapok, oltártestvérek, hívek sokezre, könnyezve az ország s még azon is túl... de ő üzent lélek-üzenéssel: „Occido cum sole...!”

Az elmaradt beszélgetés

A püspök fogad. A szűk várószobába behallatszik a belső szobák zaja. Az egyik ajtón beszéd szüremkezik ki. A közeljövő tervei, lelki-gyakorlatai, bérnialásai keresik helyüket a másik ajtón kihallatszó hártypapír-zizegésben. Olyan ez a kicsiny szoba, mint a munka ütemének lázas pulzusa, közel és távolabbi jövők, remények, álmok találkoznak benne.

Végre megnyílik az egyik ajtó. Kezével szelíden int:

— Egy kicsit várjon — és eltűnik a zizegő papírok, a tervek közé.

Az óra szorgalmasan üti a negyedeket. Közben küldöttség érkezik és már nem egyedül várom, mikor szűnik meg odabenn az épület-szárnyakról, kiadáscsökkenésről folyó beszélgetés.

De ez is elkövetkezett és ott álltam előtte. A hivatalos részen hamar túlestünk, aztán találkozott a tekintetünk.

— Mi van a missziókkal?

Kérdezte? — Nem. Úgy érzem ma is, hogy olvasta is.

— Úgy érzem, még maradnom kell. Nem a lélek szava ez, mert az űz, de a test gyenge, Atyám. Úgy érzem, még nem vagyok kész arra az útra.

— Mondtam magának, — kezdte, és szemem az ő mindig fekete, sötéten mély szemében nyugodott, mint kavics a tengerszem mélyén — itthon is szükség van, különösen maguknál, missziós lelkű papokra.

Azután egy pár pillanatra csend lett, mígnem megszólalt:

— Most azonban olyan ramazuri van, hogy nem tudok időt szakítani arra, hogy hosszan elbeszéljünk erről. Legközelebb azonban, — áprilisban — ha feljövök, akkor tovább beszélgetünk...

Csak most tudom, hogy akkor utoljára láttam.

Csak most tudom, hogy akkor utoljára csókoltam gyűrűjét.

Csak most tudom, hogy örökre elmaradt a beszélgetés.

Csak most tudom, hogy nem merülhetek el többé tekintetének mélységében.

Csak most tudom mindezt, mikor eltűnt, mint a tűzre dobott tömjén.

Három órával a nagy perc előtt

Budapest, 1939 május 5. este 8 óra.*

A „tűzben égő tömjén” illata elszállni készül örökre... Még patog a tűz, még halványan gomolyog a „tömjénfüst”, de... de lassan elillan... A tűzben égő tömjén búcsúzó illata körülengte a sacellumi márvány Jézus Szíve-szobrot ma, ezen a iájdalmas májusi első pénteken s előtte ott térdeltem én, mint aki imájával parazsat szeretne dobni a turibulumbá, hogy tovább is éljen a tűz, áradjon az illat... enyhüljön sok-sok megtépett szív...

Amikor e pár sort most remegő kézzel írom, néhány utcával távolabb tőlem, hófehér párnákon nyugszik az Atya, aki készül az Örök Atyához májusi virágos percekben. Itthagyt minket, s onnan,

földről akarja nézni, miként gyújt a sacellum varázsa, az újjávarázsoltszemináriumi cella csendje... a sok értünk mondott ima... mint leszünk fáklyák az Úr kezében...

Azt mondják: itt már csak az Isten segít, mert megállt az emberi tudomány. S ime, most letérdelek... becsukott szemmel senkit se látok s az utolsó üvegablak égbekészülő boldog pap-alakjának vérvörös kazuláját megfogom és ostromolom az eget, hogy ne menjen még, hogy ne siessen el, ... ne hagyjon itt minket... Uram! Most tégy csodát, hiszen szükség van még az Ó tüzes lelkére, melegére, kemény kezére, alkotni vágyó terveire... Uram! Ne engedd, hogy az utolsó ablak égberöppenő alakja nyomán olyan hamar távozzon tőlünk...

Ó, engedd, hogy a „tűzben égő tömjén” tovább is illatozzék nekünk... Ezért könyörgök... óh, add meg ezt Uram!

S az Úr szól: „Az én gondolataim nem a ti gondolataitok...”

Püspökszenteléstől — a ravatalig

1938 június 29. — 1939 május 8.

Az a péterpáli nap...

Az összeözönlött embersereg szemében égő tűz s az ajkakon suttogó háladal, mintha csak megigézte volna a sűrke szobrokat: gipsz- és márványfigurákat mozogni, a körözsákat pompázni és meglevenedni láttam. Mintha csak egymáshoz szóltak volna a szoborkolosszusok, melyek áhitattal hallgattak hosszú éveken át s melyeket mintegy átszellemített már a prohászcai lélek. A főoltáron remete Szent Pál és Szent Antal hatalmas szobrai suttogva hajolnak össze: Vajjon mi lesz? Mi készül? Honnan ilyen késő júniusban e szokatlan tömeg? Miért töltik be hófehér karinges kispapok a szentélyt akkor, amidőn már régóta élvezik a vakáció örömnapjait?

Egyszerre csak megadják a feleletet a kórus hárfázó, trombitáló kicsiny angyalkái, amint az orgona sípjával versenyezve kísérik a kispapok lelkes énekét, amidőn feltáruznak a hatalmas kapuk és megindul a menet harangzúgás között a főoltár elé: „Ecce sacerdos magnus, qui in diebus suis placuit Deo...”

Még egy esztendő sem múlt el. Május... Az új püspök kedvencei: a gyöngyvirágok, először nyílnak azóta s a boldogan átálmodott tél után ismét kidugják kicsiny fejüket. Ki hitte volna, hogy apró, kicsiny harangjuk mint megannyi lélekharang zúg fel majd az idei tavaszon s pompázó, hófehér köntösük csupán arra lesz jó, hogy temetési koszorúknak legyenek díszei? Ime, még egy év sem múlt el azóta... Ugyanaz a miliő: a pálmákkal díszített Egyetemi-templom csarnoka; az oltár, a szobrok, a karinges kispapok... nagyszámú sereg... Csak ma fekete szőnyeg fut végig a templomon... ma mindenki lélekzetfojtva jár... ma mindenkinek könnyes a szeme s az előtörő könnyek prizmáján keresztül tekintenek a kapu felé... a gyászdrapériával bevont kapu felé...

Ki tudná hűen esetelni azt a jelenetet, amikor déli egy óraker fekete kocsi állt meg a templom előtt és megkondultak a gyászharangok? — Ki tudná leírni hűen azt, hogy milyen érzelmek tolongtak akkor a lélek mélyén, amidőn az „Ecce sacerdos...” dallama helyett, most a „Miserere...” szívbemarkoló akkordjaival fogadtuk a főpapot? Ki tudna méltóbb kíséretet e

gyászzenéhez, mint a fel-feltörő zokogás könnyes melódiáját. Mégegyszer eljött közénk, az Alma Mater imádságos légkörébe... s a szentelési oltár előtt felállított ravatalon akart megpihenni közöttünk legalább még egy éjszakára: a barokk szöszék aranyos baldachinjának árnyékában...

Püspök Atyánk! — Hát így látunk viszont?

Püspök Atyánk! — Hát a koporsóban valóban Te vagy?

Püspök Atyánk! — Hát nemcsak álom ez...?

Azonban most csupán a „Miserere” zokogással kísért dalama felel. Az orgona elnémult... a kórus kicsiny angyalkái sem mernek hozzányúlni apró hangszerükhöz... Olyan könnyes most minden! — Pár hónap után, az oltárok szobrai ismét összecsodálkoznak: Vajjon igaz ez, amit látunk? Ravatal... koszorúk... koporsó... fekete szőnyegek... Ki hitte volna, hogy ilyen korán? Nemrég még itt misézett, nemrég még prédikált... Ki hitte volna, hogy ilyen korán...?

Az Atya visszatért... Utolsó estéjét itt akarta tölteni közöttünk, fiai körében... s mi, a hálás centralisták szeretetével térdeltük körül az Ó koporsóját. Körülöttünk hömpölygött az embertömeg késő alkonyig. A gyertyák vibráló fényükkel istenhozádót integettek... A főoltár két kerubja pedig, mintha vágyakozva nyújtotta volna az aranyos turibulumot a ravatal felé a „...tűzben égő tömjén...” beszédes szimbolumául...

A boldog halál titka

Boldog halál? Hát ez is lehetséges? Hát igaz az, amit néha olvasunk, hogy „csendes mosollyal”, „megbékült arccal”, „tökéletes isteni megadásal” haltak meg emberek?

Hát ezeknek nem fáj a betegség? De igen. Csak még erősebb volt bennük a remény, az istenvágyás.

Hát ezek nem sajnálták itthagyni a földet? De igen. Csak még jobban vágytak bírni az eget.

Hát ezekben nem volt halálfélelem? De igen. Csak még nagyobb volt az örök élet sóvárgása.

Hát ezek nem vették észre a halál angyalát? De igen. Csak észrevették arcán a vigasztalást és szépséget is.

És ennek a „boldog halálnak” gondolata a legnagyobb vigasztalás a mi halálunk óráján. Hiszen szomorkodik-e az építőmester, ha elkészült a házzal? Szomorú-e a festő, ha elkészült a képpel? A katona, ha vége a győztes harcnak? A vándor, ha eljutott céljához? A hajós, ha eljutott a kikötőbe? Szomorú-e a gyermek, ha hazajutott atyjához?”

(„Hiszem az örök életet“)

A lélek-örökség

Mindíg az volt: az evangélium magvető embere, a lelke kincseit pazarul szóró, a hintő gesztusú, aki „kíméne vetni” tavaszi határba — diákllekkebe, harcterek véres barázdáira, titokzatos éteri mezőkre és a „hortus conclusus”-ba, — és belenyúlt a szívébe, és szórta, szórta kincseit...

Igen, ez volt: az a dő ember. Először ragyogó-tiszta lángpallost kaptunk tőle, amikor mélyen-tüzesen belenezett a szemünkbe a Tiszta férfiúság fehéren izzó lapjain, és mi elstutogtuk: „Igen, én akarok...” S azután a hegyi-lázat, a csúcok szerelmét, az apostolok hegymászó botját s a krisztusi hívásra válaszul az önátadás ígését: „Ecce venio!”... Azután a cellát: a csend ígézetét, a bevül valók mécsét, a lélekformálás rejtek-éveit, s kövön, márványon, ablakok és szavak színesen égő mozaikján át belénkvetítését a Krisztus papja eszményének: az önfeláldozásnak és a kincshintés gesztusának... S ő a szívébe nyúlt, és szórta, szórta kincseit...

Azután — megállt a testi szív és a kéz; a lélek pedig felszökelt, hogy onnan felülről szórjon új, — más ajándékokat. Itt lent pedig az ő-vetette barázdákon átfutott a sóhaj, és búsan kezdtek sorakozni ennek a „fekete Centralistá”-nak olombetűi... És egyszer csak levelet hoz a posta és megilletődve olvassuk — végrendeletét.

S a szemünk előtt összefutnak a sorok: ezer szentmise... 20,000 könyv az ifjúságnak... a könyvtár és kiadási jog... lelkigyakorlatok... zárda... kispapok... és — és a lélek, a tóthihaméri lélek, amely még most is az: a kincs-szóró, a hintő-gesztusú... igen, az a lélek a 27 kötetben — az a miénk, a mi örökségünk, a Központi Szemináriumé és a Magyar Iskolaé... miénk a „tűzön égő tömjén” lelkisége, és a mi örökségünk a magvető ember evangéliumi magvakat szóró gesztusa!

Odaftent pedig: a megdicsőülés. Éppen egy esztendeje készült el a kápolna kilencedik, utolsó ablaka s ma már, ha áthull rajta az alkonyi fény, püspök Atyánk üzenetét halljuk onnan túlról: „Es állok a vakító fényözönben...” Mi pedig elstutogjuk százszor:

Az örök Atya trónjánál is maradj intézetünknek jóságos Atyja mindörökké!

